

Wat kunt u doen?

Wij hopen dat u het, na lezing van deze brochure, met ons eens bent dat vluchtelingen niet thuishoren in gevangenschap en dat Kamp Zeist daarom zo snel mogelijk gesloten moet worden. Hieronder vindt u mogelijkheden om hiermee aan het werk te gaan, en contactgegevens van groepen die zich hiermee bezig houden.

Individueel

Wanneer u inwoner bent van de gemeente Zeist of de gemeente Soest kunt u er bij de gemeente (en de gemeenteraad) op aandringen dat de vergunningen voor Kamp Zeist ingetrokken worden en dat er geen toestemming gegeven wordt voor nieuwbouw van Detentiecentrum Zeist.

Bezoekgroepen

Er zijn twee bezoekgroepen die op vaste tijden mensen die vastzitten in Kamp Zeist bezoeken en een enkele keer bijvoorbeeld ook een activiteit voor opgesloten kinderen mogen organiseren. Leden van bezoekgroepen moeten zich houden aan de regels van het detentiecentrum en mogen bijvoorbeeld geen informatie naar buiten brengen.

- Bezoekgroep Detentiecentrum Zeist van Humanitas Heuvelrug
De bezoekgroep organiseert maandelijks activiteiten en tevens individueel bezoek.
Zie: www.humanitashheuvelrug.nl
Contact: 0343-523007, 06-49749200 of info@humanitashheuvelrug.nl
- Bezoekgroep Vredekerk Soesterberg
Vrijwilligers bezoeken ondermeer de kerkdiensten in het Detentiecentrum en proberen kleding en dergelijke voor de vastzittende vluchtelingen te regelen.
Contact: 06-53616331 of p.taai@12move.nl

Wakes

Onder de leuze 'Geen strafblad geen cel' wordt er sinds eind 2005 door de Werkgroep Kerkelijke Ondersteuning Vluchtelingenwerk van de lokale afdeling van de Raad van Kerken een maandelijks wake georganiseerd bij Kamp Zeist voor de vrijlating van alle onschuldigen. Deze wakes worden elke eerste zondag van de maand om 16:30 uur gehouden bij de hoofdpoot aan de Richelleweg 13 te Soesterberg. Contact: 030-6975362

Komitee Sluit Kamp Zeist

Het Komitee Sluit Kamp Zeist is een samenwerkingsverband van mensen uit verschillende achtergronden dat zich specifiek richt op Kamp Zeist. Het Komitee wil dat het huidige detentiecentrum gesloten wordt en dat er geen nieuwbouw plaatsvindt. Daartoe houdt het zich bezig met lobby en zaken als het uitdelen van flyers, het schrijven van stukken en het organiseren van manifestaties.

Contact: sluitkampzeist@puscii.nl

Anarchistische Anti-deportatie Groep Utrecht (AAGU)

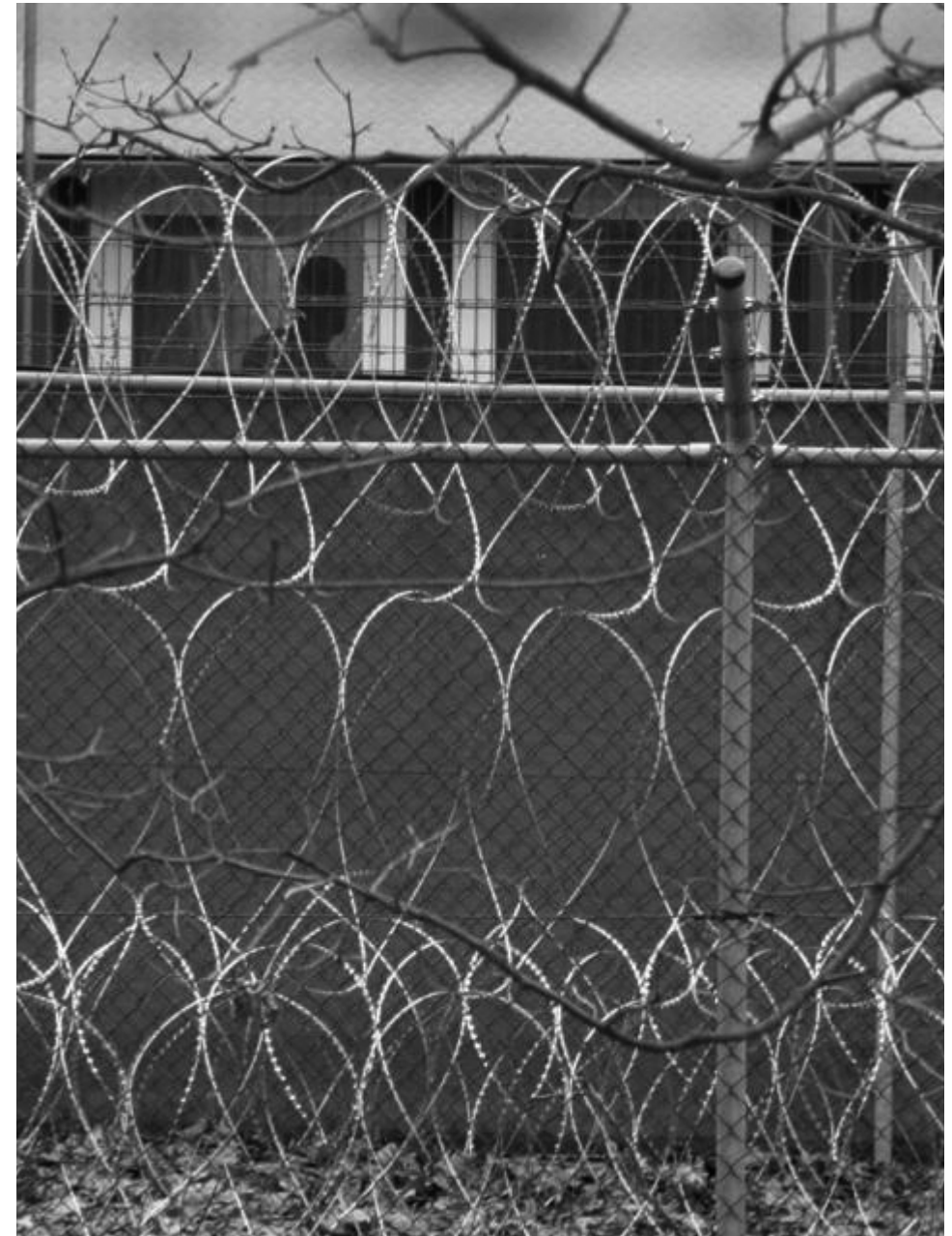
Het AAGU is een samenwerking van mensen die vanuit anarchistische opvattingen staan voor open grenzen en zich verzetten tegen het huidige Nederlandse vluchtelingenbeleid. Er werden wakes en directe acties georganiseerd. Ook maakte het AAGU een flyer waarin de rechten van illegaal gemaakte mensen staan opgesomd. Op dit moment participeren de meeste betrokkenen bij het AAGU voornamelijk in het Komitee Sluit Kamp Zeist.

Contact: stopdeportatie@hypocrisy.org

Komitee Sluit Kamp Zeist
sluitkampzeist@puscii.nl
www.sluitkampzeist.nl

Sluit Kamp Zeist geen Nieuwbouw

Komitee Sluit Kamp Zeist
oktober 2006

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Opsluiten van vluchtelingen	4
Het verhaal van Ahmed	5
Opsluiten van kinderen	5
Het verhaal van Hui	6
Omstandigheden Detentiecentrum Zeist	6
Het verhaal van Faruk	7
Brandveiligheid	7
Aangehouden bij het doen van aangifte	8
Nieuwbouw	9
Wat kunt u doen?	10

Een uitgave van Komitee Sluit Kamp Zeist (KSKZ)
Tekst: Mark Akkerman
Op basis van bijdragen van: Brett, Ron Buijs,
Astrid Essed, Joke Kaviaar, Wessel Koopmans,
Paula Stoelinga, Marjan van Weerd (Vluchtelingenwerk)
en Herman van Wietmarschen
Opmaak: Caroline Buiskool - BeeldBuis Grafische Vormgeving

Komitee Sluit Kamp Zeist
sluitkampzeist@puscii.nl
www.sluitkampzeist.nl

Inleiding - Sluit Kamp Zeist!

Kamp Zeist is een tijdelijke gevangenis waar mensen zonder verblijfsvergunning zonder proces voor onbepaalde tijd worden opgesloten. Er zijn plannen om op deze plek een permanente gevangenis te bouwen. Komitee Sluit Kamp Zeist is tegen de opsluiting van vluchtelingen en eist onmiddellijke sluiting van Kamp Zeist.

In Kamp Zeist worden sinds 2003 mensen zonder verblijfsvergunning opgesloten. Eerst alleen vrouwen, later ook mannen. Het is lang ontkend, maar sinds

februari 2006 is bekend dat er ook kinderen worden vastgehouden. De omstandigheden in Kamp Zeist zijn uitermate slecht. Rond een van de twee barakken staat een vijf meter hoge muur en er is een zee van prikkeldraad waarneembaar. Binnen is de situatie onaanvaardbaar. De mensen zitten van 17:00 tot 8:00 uur in hun cel opgesloten. Recreatiemogelijkheden zijn er niet en er kan maar één uur per dag in kooien worden gelucht. De mensen hebben nauwelijks toegang tot juridische en medische bijstand.

Vluchtelingenbeleid

Het Nederlandse vluchtelingenbeleid kenmerkt zich door uitsluiting, opsluiting en uitzetting. Met name onder minister Verdonk is dit beleid steeds harder en onmenselijker geworden. Onschuldige mensen, waaronder ook kleine kinderen, worden opgesloten enkel omdat zij geen geldige papieren hebben. Steeds minder mensen mogen in Nederland blijven en steeds meer mensen worden uitgezet naar landen waar hen opsluiting, vervolging, honger of extreme armoede wacht. Zowel Human Rights Watch als de Raad van Europa zijn bezorgd over de uitzetting van mensen naar onveilige landen door Nederland. De Raad van Europa heeft vastgesteld dat het Nederlandse beleid in strijd is met mensenrechtenverdragen en het kinderrechtenverdrag. De Nederlandse regering legt deze aanbevelingen echter naast zich neer. Mensen vluchten niet vrijwillig. Zij ontvluchten hun land vanwege oorlog, hongersnood of het gebrek aan vrijheid. Het is uitermate wrang dat deze mensen hier in een gevangenis komen of weer teruggestuurd worden. Vaak wordt vergeten dat westerse landen migratie mede veroorzaken door de ongelijke verdeling van de welvaart ten gunste van het westen. Onze welvaart is opgebouwd op de uitbuiting en onderdrukking van mensen in de rest van de wereld! Daarom is het niet verwonderlijk dat mensen vluchten naar landen waar ze het beter zouden kunnen hebben. Hen deze mogelijkheden ontzeggen getuigt van egoïsme en hebzucht.

Wij eisen de directe sluiting van alle detentiecentra, te beginnen met Kamp Zeist. Nederland moet een gastvrij land zijn waar mensen zich vrij kunnen vestigen.

Deze brochure

In deze brochure vindt u informatie over Kamp Zeist. Waarom zitten mensen daar opgesloten? Zitten er ook kinderen in Kamp Zeist? Wat zijn de omstandigheden waaronder de gedetineerden moeten leven? Hoe zit het met de brandveiligheid? En wat gaat er in de toekomst gebeuren? Een deel van

de informatie is gebaseerd op gesprekken met mensen die in het detentiecentrum hebben vastgezeten. Wij hopen dat deze brochure ook u er van zal overtuigen dat Kamp Zeist zo snel mogelijk gesloten moet worden. Op de laatste pagina vindt u informatie over en adressen van een aantal groepen die zich inzetten voor de vluchtelingen in Kamp Zeist en/of voor de sluiting van het detentiecentrum.

Opsluiten van vluchtelingen

In Kamp Zeist zitten vluchtelingen zonder verblijfsvergunning opgesloten. Zij verschillen op een belangrijk punt met bijna alle andere gevangenen in Nederland: ze zitten niet vast omdat ze iets strafbaars hebben gedaan en door een rechter veroordeeld zijn. Ze zitten enkel vast omdat ze geen geldige verblijfspapieren hebben.

De meeste vluchtelingen zijn gevangen gezet nadat ze tegen de lamp gelopen zijn bij toevallige controles, bijvoorbeeld op hun werk, of omdat ze na een aanhouding voor een kleine overtreding, zoals fietsen zonder licht, geen verblijfsvergunning bleken te hebben.

Vaak geen uitzetting

Officieel mogen vluchtelingen alleen opgesloten worden in afwachting van spoedige daadwerkelijke uitzetting uit Nederland. In de praktijk vindt die uitzetting vaak niet plaats, bijvoorbeeld omdat het land van herkomst niet wil meewerken. Mensen belanden dan uiteindelijk weer op straat, na een periode van gevangenschap die kan oplopen tot meer dan een jaar.

Vluchtelingendetentie in Nederland

Kamp Zeist is niet de enige plek in Nederland waar dit gebeurt. Er zijn ook detentiecentra in Roermond, Rotterdam (de zogenaamde bajesboten) en Heerhugowaard. Daarnaast staan in Zaandam en in Dordrecht in totaal nog eens drie bajesboten op het punt in gebruik genomen te worden.

Andere plekken waar vluchtelingen worden opgesloten zijn de uitzetcentra, op Schiphol (Schiphol-Oost) en Rotterdam Airport (Zestienhoven), een verwijdercentrum (Schiphol-West) en een tweetal 'gewone' gevangenis, in Tilburg en in Ter Apel. Een grote gevangenis in Alphen aan den Rijn is op dit moment nog in aanbouw. Deze moet begin 2007 klaar zijn.

Bewaking

Bewaking in Nederlandse gevangenis wordt normaal gesproken gedaan door medewerkers van de Dienst Justitiële Inrichtingen, die onder het Ministerie van Justitie valt.

Voor in gevangenis waar vluchtelingen zitten opgesloten wordt echter ook steeds meer gewerkt met personeel van particuliere beveiligingsdiensten.

Het verhaal van Ahmed

Ahmed is een Afghaanse uitgeprocedeerde asielzoeker, die zowel gedetineerd "bewoner" is geweest van Kamp Zeist, ruim een maand, als van een van de bajesboten in Rotterdam, ruim vier maanden. Hij heeft de behandeling in de bajesboot als relatief beter en humaner ervaren dan die in Zeist.

Ahmed arriveerde op 8 december 2005 in Kamp Zeist met hevige kiespijn en gaf aan, dat zijn kies behandeld zou worden door een kaakchirurg, maar dat hij juist voor die behandeling was gearresteerd en naar Kamp Zeist was overgebracht.

Tegelijkertijd echter diende hij in Kamp Zeist een TBC-screening te ondergaan. Ahmed gaf aan dat hij, hoewel deze reeds binnen de voorgeschreven tijd eerder had plaatsgevonden, bereid was deze opnieuw te ondergaan, mits de kies eveneens zou worden gecontroleerd en behandeld.

Deze redelijke eis werd echter afgewezen en hij kreeg als represaille 14 dagen isoleer cel. In Kamp Zeist zijn er tenminste 50 isolatiecellen waarvan sommige warm en andere koud zijn. Onverschillig of er sprake is van een warme of koude cel, worden overdag de dekens ingenomen en pas 's avonds weer verstrekt. Ook branden de lichten dag en nacht en is er continue camerabewaking.

Overigens is een beschamend feit eveneens, dat Ahmed gedurende de gehele detentie in Kamp Zeist niet voor zijn kiespijn is behandeld door een medisch deskundige.

Ook is deze spoedeisende klacht kennelijk niet door de medische dienst van Kamp Zeist (die overigens door bewakers en leiding zorgvuldig wordt afgeschermd, namen van artsen worden noch tegenover gedetineerden, noch belangenbehartigers, bekendgemaakt) overgedragen aan de medische dienst bajesboten Rotterdam, waardoor het verzoek om behandeling door de tandarts of kaakchirurg in Rotterdam weer onderaan de lijst werd geplaatst. Schandalig was eveneens de behandeling van Ahmed tijdens de toch door de leiding doorgezette TBC-screening. Bij de overbrenging naar het ziekenhuis werd zijn mond afgeplakt en werd hij tevens geboeid en in deze toestand moest hij zowel, tussen zijn bewakers, zitten in de wachtkamer (uiterst vernederend voor hem) en werd hij eveneens gebracht naar de behandelkamer.

Terecht echter protesteerde het aldaar aanwezige medische personeel en werd zijn mond losgemaakt, alsmede zijn boeien.

Het gaat hierbij om slecht opgeleide mensen, die op geen enkele wijze geleerd is op een goede manier om te gaan met gevangenen, laat staan met mensen in vreemdelingenbewaring, die lijden onder onzekerheid, stress en mogelijk trauma's.

In zaken die draaien om veiligheid, waarbij de brandveiligheidsaspecten er uit springen, blijkt bewakingspersoneel ernstig te kort te schieten. Kort gezegd weten de meeste bewakers niet of nauwelijks hoe in het geval van brand te handelen. Waar dat toe kan leiden, heeft de rampzalige brand in het vertrekcentrum Schiphol-Oost in oktober 2005, waarbij 11 doden vielen, duidelijk bewezen.

Opsluiten van kinderen

Het Nederlandse asielbeleid levert internationaal veel commotie op. Nederland schendt kinderrechten door kinderen in vreemdelingenbewaring, onder andere in Kamp Zeist, te zetten. Deze praktijk is in strijd met internationale mensenrechtenverdragen en ook de Raad van Europa en de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR hebben Nederland opgeroepen om een einde te maken aan deze schending van de kinderrechten.

Ook in Nederland is het opsluiten van kinderen één van de meest controversiële onderdelen van het vluchtelingenbeleid. De detentie van het 8-jarige Chinese jongetje Hui in Kamp Zeist leidde tot vele acties en demonstraties, waar tal van mensen, uiteenlopend van zijn klasgenootjes tot een aantal omroepen, aan deelnamen.

Brief van opgesloten kinderen

Defence for Children kreeg in maart 2006 een kopie van de brief die kinderen samen met hun lotgenoten vanuit detentiecentrum Zeist aan koningin Beatrix hadden geschreven. Een fragment:

"Hier worden we behandeld als echte gevangenen, terwijl we dat niet zijn. We hebben hier geen vrijheid. Je mag zelf niet eens bepalen wanneer je wilt gaan luchten. We worden met onze ouders 2 keer per dag in de cellen opgesloten. De eerste is 's middags om 5 uur tot 's ochtends om 8 uur. Waarom doen ze dat ons aan? Wat hebben we verkeerd gedaan? De beveiligers zeggen: 'We hebben daar niks mee te maken, we voeren alleen de regels uit'. De omgeving en de sfeer is moeilijk voor ons. We horen thuis met leuke sfeer en op school te zitten. De school is voor ons echt belangrijk. Maandenlang geleden zaten we gewoon op onze school en nu hier. We hebben allemaal heel veel gemist op school. Hier mogen we niet naar school. We zijn het zat, moe en worden hier bijna gek. De tijd stroomt. Geen kinderrechten staan voorop in Nederland. Wat hier gebeurt, is echt een schandaal. Wij staan gelijk en hebben gelijke rechten. Wij willen niet terug. Wij zijn maar kinderen die willen verder leren, studeren en iets bereiken. Wij hebben jarenlang in Nederland zonder angst kunnen leven en dat willen we zo houden. Het was heerlijk. Wij willen een kansrijk leven net als alle andere kinderen in Nederland."

Opsluiten kinderen gaat door

Minister Verdonk kondigde enige tijd geleden aan naar 'andere oplossingen' te gaan zoeken in plaats van het opsluiten van kinderen. Dit heeft er echter nog niet toe geleid dat er geen kinderen meer opgesloten zitten in vreemdelingenbewaring. In de toekomst zal dit waarschijnlijk ook niet het geval zijn, want met steun van de meerderheid van de Tweede Kamer blijft het opsluiten van kinderen mogelijk wanneer hun ouders volgens de overheid onvoldoende meewerken aan hun uitzetting.

'Geen kind in de cel'

Ook burgemeester Janssen van Zeist toonde zich bezorgd over de situatie van de kinderen die opgesloten zitten in Kamp Zeist. Hij vroeg aan de ministers Donner en Verdonk opheldering over deze situatie.

Toen daarop geen reactie kwam, ondertekende hij de petitie 'Geen kind in de cel'. Bij die gelegenheid zei hij: "Ik ken de situatie in Soesterberg; daar is geen speelweide buiten, daar staan buiten geen klimrekken, daar zijn geen ontspannen uurtjes met aangepaste programma's. En mocht het toch zo zijn, dan is het een kleine moeite voor de minister om daarover te vertellen. Maar dat verhaal is me nog niet verteld. Ik houd dus mijn zorg dat in een gesloten huis, een gevangenis, kinderen verblijven voor niet bekende duur. Ik ben daar helemaal niet gerust op."

Later heeft ook burgemeester Mangelmans van Soest, daartoe aangespoord door de Raden van Kerken van Soest, Soesterberg en Zeist, de petitie 'Geen kind in de cel' getekend.

Zie voor meer informatie over 'Geen kind in de cel': www.geenkindindecel.nl

Het verhaal van Hui

Het achtjarige jongetje Hui zat samen met zijn moeder vast in Kamp Zeist. Ze wachten op uitzetting naar China. Een beroep van de moeder tegen haar vastzetting werd afgewezen, wel werd later de detentie opgeheven. Eerder zaten ze anderhalf jaar in het Vertrekcentrum in Vught, maar de moeder slaagde er niet in de uitzetting naar China te regelen zoals Justitie wilde. De moeder van Hui kwam als alleenstaande minderjarige asielzoeker achtenhalf jaar geleden hoogzwanger in Nederland aan. Hui is in Nederland geboren, is even Nederlands als zijn klasgenoten, maar dan zonder de benodigde papieren. Op 23 september 2006 sprak presentator Sipke Jan Bousema telefonisch met Hui. Enkele fragmenten:

Je mag hier heel weinig spullen mee naar binnen nemen. Ik dacht een cel met allemaal tralies maar dat is helemaal niet zo. Het is een soort kamertje en daar moet je in zitten. Soms doen ze de deur op slot en soms mag je naar buiten. [] Hier is het heel erg saai. [] Als je buiten bent mag je niet veel doen, je mag niet op de stenen gaan staan, er staan een paar bankjes. [] Je mag heel veel spullen niet meenemen. Je mag het invullen op een bestellijstje maar dan krijg je het niet meteen dezelfde dag. De dag daarna of later. En er is ook geen school. Krijg geen les. Ook geen rekensommetjes. [] (Sipke Jan Bousema: Hui wat zou je nu het allerliefste willen?) Vrijgelaten worden. Vrijgelaten worden. Verder niks meer. (Sipke Jan Bousema: Begrijp je waarom je in een cel zit samen met je moeder?) Nee niet echt. (Sipke Jan Bousema: Hoe zijn de mensen daar?) Best wel streng. [] Je mag dit niet je mag dat niet doen. Je mag niet eens kauwgom eten. [] Iedereen is hier verdrietig, het is al erg genoeg om hier te zitten en dan ook nog naar je land te gaan als je al helemaal hier naartoe bent gereisd. [] (Sipke Jan Bousema: Wat voel je als de deur op slot gaat?) Dan denk ik dat ik zit opgesloten, ik voel me dan een beetje alleen ook al is mijn moeder er en zo, dat voel ik dan ongeveer, en verdrietig.

Omstandigheden Detentiecentrum Zeist

De gevangenen waar vluchtelingen zitten opgesloten, zoals Detentiecentrum Zeist, kenmerken zich door een soberder en strenger regime dan in andere, 'gewone', gevangenen. Een van de redenen hiervoor zou zijn dat mensen maar kort opgesloten zitten, in afwachting van hun spoedige uitzetting uit Nederland. In de praktijk komt hier niets van terecht. Veel mensen kunnen niet uitgezet worden, bijvoorbeeld omdat hun land van herkomst weigert mee te werken. Ze zitten dan vaak wel voor een periode die kan oplopen tot een jaar of meer opgesloten onder slechte omstandigheden. Na verloop van tijd, zullen ze uiteindelijk weer vrijgelaten worden en zonder enige opvang op straat belanden. Waar ze af kunnen wachten tot ze een volgende keer bij een controle geen geldige papieren kunnen laten zien en weer voor onbepaalde tijd opgesloten worden.

Leefomstandigheden

In Kamp Zeist zitten tot zes mensen samen in cel van 30 vierkante meter, waar ze 16 uur per dagen in zitten opgesloten. Alleen van 8.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur zijn de deuren van de cel open en kunnen de gedetineerden een kleine gang op. Er is twee uur per dag de mogelijkheid om te luchten op een ommuurde binnenplaats. Verder zijn er nauwelijks recreatiemogelijkheden. Ook voor kinderen zijn er nauwelijks mogelijkheden om zich te vermaken. Onderwijs ontbreekt vrijwel geheel, hoewel de opgesloten kinderen wel leerplichtig zijn.

Bewaking

In Vrij Nederland verschenen afgelopen jaar enkele schokkende artikelen over de onverschillige en gewelddadige houding die bewakers op de detentieboten in Rotterdam tegen opgesloten vluchtelingen innamen. Ook de bewakers in Kamp Zeist zijn volgens vele ex-gedetineerden buitengewoon onaangenaam en onvriendelijk.

Straffen

Voor het minste of geringste worden straffen opgelegd aan mensen die vastzitten in Kamp Zeist. Een veel voorkomende straf is plaatsing in een isoleercel. Dit gebeurt vaak zonder enige verdere uitleg, om de meest triviale redenen en zonder kans op hoor en wederhoor. De gevangenen mogen bijvoorbeeld niet op de grond zitten en niet tegen een raam leunen. Na 9:00 uur mogen ze wel op bed liggen, maar niet onder de dekens. Van dit soort "overtredingen" wordt meteen een rapport opgemaakt. Na 3 rapporten en een gesprek met de directeur worden de gevangenen bij een volgende "overtreding" in de isoleercel gegooid.

Juridische en medische bijstand

De toegang tot juridische en medische bijstand voor de gedetineerden in Kamp Zeist is ronduit slecht. Er is geen juridisch spreekuur. Verder heeft de directie van Kamp Zeist besloten de toegang van vluchtelingenwerk tot haar cliënten te beëindigen. Voor velen betekent dit dat zij niet de mogelijkheid hebben contact op te nemen met het land van herkomst voor het verkrijgen van documenten en onvoldoende inzicht hebben in de wijze, waarop zij hun vluchteden kunnen onderbouwen. Wanneer gedetineerden al toegang hebben tot een advocaat, blijkt deze vaak zijn werk niet goed te doen, zo is uit onderzoek gebleken. En de advocaten die wel goed werk (willen) leveren, zitten vaak tot over hun oren in de zaken. Gezondheidsklachten worden niet serieus genomen en ongeacht de ernst van een klacht moet er drie dagen gewacht worden op een verpleegkundige. Deze handelt bijna alle klachten standaard af met een paracetamol. Een arts krijgen de gedetineerden slechts bij zeer hoge uitzondering te zien.

Zelfmoordpogingen

Gezien de slechte omstandigheden waarin de mensen in Kamp Zeist worden opgesloten, het gebrek aan goede begeleiding en zorg en de stress van de onzekerheid waar zij in verkeren, is het niet verwonderlijk dat er regelmatig zelfmoordpogingen ondernomen worden. Zulke pogingen worden standaard bestraft met plaatsing in een isoleercel. Een vrouw die een half jaar vastzat in Kamp Zeist vertelde later over haar zelfmoordpoging: "Ik wilde niet meer leven. Wat kon ik doen? Ik kon niet terug naar mijn land en ook niet in Nederland blijven. Zelfs niet naar een ander land gaan. Ik werd gek van de opsluiting."

Het verhaal van Faruk

(verteld door Mary, zijn partner)

Op 9 juni 2006 werd Faruk opgepakt. Hij reed op mijn snorfiets zonder licht. Al na enkele uren belde de politie met de vraag of de snorfiets inderdaad van mij was en of ik maar even Faruk's paspoort wilde brengen. Hij had toen al besloten om mee te werken aan zijn uitzetting omdat hij anders alleen maar eindeloos opgesloten zou worden. Daarom vroeg hij mij om zijn paspoort te overhandigen aan de vreemdelingenpolitie, wat ik gedaan heb. De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) zou een vliegticket voor hem regelen. Ook al werkte hij mee, opgesloten werd hij toch. Na een paar dagen werd hij naar Kamp Zeist gebracht. Ik ben toen zo snel mogelijk op bezoek

gegaan. Ik had een tas kleren bij me maar die mocht ik niet overhandigen. Alle invoer moet namelijk tot in detail op een formulier worden aangevraagd door de gevangenen. Bij de ingang moet je je legitimeren en al je spullen achterlaten. Je krijgt dan een bezoekerspenning waarmee je je moet melden bij een tweede controlepost ongeveer 100 meter verder. Daar wordt je dan toegelaten tot de bezoekersruimte. Daarnaast is een grote cel waar de gevangenen zitten te wachten tot hun bezoek arriveert. Komt hun bezoek niet dan moeten ze in die cel blijven. In de bezoekeruimte moeten de gevangenen en de bezoekers elk aan hun eigen kant van de tafel blijven. Er zitten bewakers in de zaal die er nauwkeurig op toezien dat alle regels worden nagevolgd. Zij worden daarbij zelf weer met een videosysteem in de gaten gehouden door andere bewakers, dus enige soepelheid kunnen ze zich niet veroorloven. Alleen bij begroeting en afscheid is enig lichamelijk contact toegestaan. Ondanks het toezicht bij het bezoek moeten de gevangenen zich na ieder bezoek uitkleden en zich in hun anus laten kijken. Ook voor en na zijn proces heeft Faruk die behandeling moeten ondergaan. Zijn advocaat had namelijk geëist dat hij in vrijheid zijn uitzetting zou mogen afwachten. Zijn advocaat had dit proces trouwens verprutst. Onnodig te zeggen dat Faruk dit proces verloor. Hij moest in Kamp Zeist blijven totdat hij zou worden uitgezet. Extreme dingen heeft hij niet meegemaakt, er van afgezien dat hij bedreigd is met de isoleercel omdat hij zich na zijn rechtszaak had beklaagd over de geheel zinloze anale controles, maar de dagelijkse sleur en verveling van het zeer beperkte dagprogramma en de uitzichtloze sfeer heeft toch een zware tol van hem geëist.

Brandveiligheid

Naar aanleiding van de gruwelijke gevolgen van de brand in het uitzetcentrum Schiphol-Oost in oktober 2005, waarbij elf mensen onkwamen, werd door de inspectie van het Ministerie van VROM een onderzoek naar de brandveiligheid in een aantal andere penitentiaire inrichtingen ingesteld. Ook Kamp Zeist, dat een zelfde soort unitbouw als Schiphol-Oost heeft, werd aan zo'n onderzoek onderworpen. De resultaten waren schokkend.

Onvoldoende geoefend

Kamp Zeist blijkt één van de meest onveilige complexen te zijn, zo toont de inspectie aan. Tekortkomingen zijn bijvoorbeeld het onvoldoende oefenen met het ontruimingsplan en het feit dat hulpdiensten niet goed weten hoe snel zij de plaats

van een brand kunnen bereiken. De inspectie bezocht Kamp Zeist begin maart 2006. De laatste ontruimingsoefening was toen ruim acht maanden daarvoor gehouden. In augustus 2005 had de brandweer nog geconstateerd dat de geoefendheid van de bewaarders te kort schoot. Dit was dermate ernstig dat er met maatregelen tegen het detentiecentrum gedreigd was.

Weinig bekend over bouw

Van de bouw van het centrum blijkt weinig op papier te staan en ook rapporten over controle en aanpassing ontbreken. Het is daardoor onduidelijk hoe het staat met de brandwerendheid en of de constructie van het gebouw eventuele aanvullende brandwerende voorzieningen kan dragen. Ook van de technische installatie is weinig bekend. Deuren sloten niet toen de inspectie van VROM er was en of ze het nu wel doen is onduidelijk. Nota bene is de oppervlakte van één van de units 700 in plaats van de maximum toegestane 500 m², een overschrijding van 40 %. De te grote unitoppervlakte was één van de oorzaken waardoor de brand in Schiphol-Oost zo snel om zich heen kon grijpen. Bovendien betekent het dat er meer mensen in de betreffende unit zitten, die langer moeten lopen om een uitgang te bereiken.

Snelheid belangrijker dan veiligheid

Burgemeester Janssen van Zeist heeft, na het uitkomen van het rapport van de VROM-inspectie, gezegd dat de gemeente door het Ministerie van Justitie onder druk is gezet om in korte tijd meer cellen te bouwen in Kamp Zeist dan volgens de vergunningen toegestaan was. De veiligheid stond daarbij op de tweede plaats.

Al eerder twijfels over brandveiligheid

Al eerder, in november 2002, verschenen in de pers berichten over twijfels over de brandveiligheid in Kamp Zeist. De toenmalige burgemeester van Zeist, de heer Boekhoven, zei destijds: Het alarm gaat zomaar af en personeelsleden hebben onvoldoende kennis van procedures bij brandalarm. Ze moeten een goede opleiding krijgen.” Het Ministerie van Justitie meldde toen dat er al maatregelen waren genomen om de brandveiligheid te vergroten. Inmiddels is dus gebleken dat deze volstrekt ontoereikend waren.

Verbetering van de situatie?

Er is ondermeer van de kant van de gemeente, na het wederom bekend worden van de onveilige situatie, aangedrongen op verbetering van de brandveiligheid. Daarnaast ook op het opstellen van en oefenen van brandbestrijdings- en ontruimingsplannen. Burgemeester Janssen schreef over het werk aan de verbetering van de situatie inzake de brandveiligheid aan de gemeenteraad van Zeist: “U zult begrijpen dat alle inspanningen zijn uitgegaan en nog steeds uit-

gaan naar de brandveiligheid van het Detentiecentrum op Kamp van Zeist. Ondanks deze inspanningen blijft het Detentiecentrum een kwetsbaar object. Een brand met zekerheid uitsluiten is niet mogelijk.”

Slechte nazorg overlevenden Schipholbrand

Een deel van de mensen die de brand in Uitzetcentrum Schiphol-Oost wisten te overleven, werden overgeplaatst naar Kamp Zeist. Van goede nazorg was geen sprake. De schoonmoeder van een 33-jarige Nigeriaanse man die in Kamp Zeist geplaatst was, vertelde: “Hij zat in een isoleercel omdat er te weinig cellen waren. Een telefoonkaart kreeg hij niet, hij mocht niet bellen. Het duurde uren voordat hij kon douchen. Hij heeft nog steeds dezelfde kleren aan als na de brand.”

Aangehouden bij het doen van aangifte

Een Soedanese jongeman, woonachtig in Soest, werd van een messteek gered doordat een vriend van hem ertussen sprong. Zijn vriend werd zodoende neergestoken. Gevlucht voor de dreigementen van de dader zwierf de jongeman tien dagen door de straten waarna hij bij Slachtofferhulp aanklopte.

Deze 28-jarige jongeman leefde met een groot dilemma. Hij wilde een goede daad verrichten en de geweldpleger aangeven bij de politie. Hij wilde de samenleving beschermen tegen deze man en toekomstige geweldplegingen voorkomen. Daarnaast wist hij dat de politie hem zou kunnen aanhouden vanwege zijn illegale verblijf in Nederland. Toch koos hij ervoor het goede te doen, en eind mei deze man aan te geven.

Deze goede daad werd niet beloond. De dienstdoende agent van het politiebureau Paardeveld in Utrecht bleek zijn werk heel serieus te nemen, en tijdens de aangifte op zoek te gaan naar gegevens over de jongeman. Waarom de agent dit deed is niet duidelijk geworden, het kan gebaseerd zijn op de donkere huidskleur van de man, of gewoon toevallige willekeur zijn geweest. Een agent hoeft slechts een verdenking te hebben dat iemand illegaal is om onderzoek te rechtvaardigen.

Het resultaat is dat niet de geweldpleger maar de aangever werd aangehouden. Twee weken heeft hij in een politiecel van het bureau Paardeveld opgesloten gezeten, waarna hij is overgeplaatst naar Kamp Zeist. Daar zit hij nu in afwachting van een eventuele uitzetting naar een land van herkomst. Niet de geweldpleger werd bestraft, maar de aangever van het geweld.

1 juni 2006 vond de rechtszaak plaats over de recht-

matigheid van de aanhouding. Advocaat Boumanjal vind de hele zaak te gek voor woorden. ‘Straks kunnen mensen geen aangifte meer doen omdat ze bang zijn om het land uitgezet te worden. Dit is een kwestie van de openbare orde,’ pleitte hij in de rechtbank te Amsterdam. ‘Iemand die geen vlieg kwaad doet, die een goede daad verricht door aangifte te doen van een geweldsdelict, wordt hier bestraft. Dat kan toch niet de bedoeling zijn.’ De rechtbank oordeelde anders. De aanhouding was toch rechtmatig en de jongeman moet uitgezet worden. Met de uitspraak van de rechtbank is de mogelijkheid van mensen zonder verblijfsvergunning veilig aangifte te doen van criminele zaken verleden tijd geworden.

Nieuwbouw

Het Ministerie van Justitie wil de huidige cellencomplexen op Kamp Zeist vervangen door een vast cellencomplex binnen de hoge muren op het oostelijke deel van het terrein. Het is de bedoeling dat het nieuwe detentiecentrum ruimte heeft voor 1056 plaatsen voor gedetineerden. Op het moment zijn er ook zo'n 1100 mensen vastgezet. Dit is overigens al veel meer dan de maximumcapaciteit van 420 plaatsen volgens de geldende vergunning. Voor de nieuwbouw moet het bestemmingsplan veranderd worden. Alle politieke partijen in de gemeenteraad stemmen hiermee in, want het betekent dat er, vanwege het vertrek van defensie van het terrein, een paar extra hectaren bos kunnen worden toege-

voegd ter compensatie van natuur die elders in de gemeente verloren gaat bij een gepland industrie-terrein. De commissie ruimte van de gemeenteraad is eind 2005 al akkoord gegaan met het 'voorontwerp bestemmingsplan detentiecentrum Zeist', zonder te weten wat er nu precies gebouwd gaat worden.

Alle partijen stellen zich op het standpunt dat de gemeente geen zeggenschap heeft over het ontwerp en de functie van de geplande gevangenis omdat justitie hier verantwoordelijk voor zou zijn. Dit klopt natuurlijk niet, een gemeente heeft wel degelijke een zelfstandige rol in de overweging wat zij binnen haar gemeentegrenzen wil toestaan.

